

ОФШОРНІ ЗОНИ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Тимошенко І. В., Сабашенко М. С.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

Одним із елементів сучасної світової економічної системи є офшорні зони (offshore – поза берегом) – специфічні юрисдикції, що пропонують іноземним компаніям та інвесторам низькі податкові ставки, мінімальні адміністративні бар'єри та звітність, а також конфіденційність інформації про їхній бізнес.

Вивчення місця та ролі офшорних зон у глобальній економіці є одним із важливих та актуальних напрямів сучасних економічних досліджень. Найбільший теоретичний та практичний інтерес серед робіт цього напрямку викликають публікації таких авторів, як Марк Гемптон (Mark P. Hampton), Джеймс Генрі (James Henry), Річард Мерфі (Richard Murphy) й Ніколас Шаксон (Nicholas Shaxson), а також результати міжнародних порівняльних досліджень офшорних юрисдикцій, що організовуються та проводяться британською неурядовою організацією TJN (Tax Justice Network). Незважаючи на певні відмінності в трактуванні окремих аспектів функціонування офшорних юрисдикцій, дослідників поєднує загальна оцінка місця та ролі офшорів у сучасній глобальній економіці, а саме як «податкових гаваней» (Tax Haven), які надають можливість ухилятися від сплати податків і через це здійснюють руйнівний вплив на світову економічну систему, який дедалі все більш посилюється. Аналіз результатів досліджень TJN головних корпоративних податкових гаваней – Corporate Tax Havens (Британські Віргінські острови, Кайманові острови, Бермудські острови, Нідерланди, Швейцарія, Люксембург, Гонконг, Джерсі, Сінгапур, Об'єднані Арабські Емірати, Ірландія, Багамські острови, Велика Британія, Кіпр, Маврикій), а також світових лідерів з фінансової непрозорості та закритості – Financial Secrecy (США, Швейцарія, Сінгапур, Гонконг, Люксембург, Японія, Німеччина, Об'єднані Арабські Емірати, Британські Віргінські острови, Гернсі, Острів Мен) дозволяє емпірично підтвердити основні теоретичні висновки щодо руйнівного впливу офшорів на розвиток світової економіки.

Офшори позбавляють національні бюджети податкових надходжень і через це штучно обмежують можливості фінансування державних програм та соціальних послуг. Компанії, що використовують офшорні зони для приховування доходів та уникнення податків, набувають незаслужених конкурентних переваг у порівнянні з національними компаніями – добросовісними платниками податків. На міжнародному рівні ті ж самі наслідки існування офшорів виявляються ще гострішими. Розвиток офшорів створює дедалі більше загроз для міжнародної безпеки та стабільності. Зростають темпи втрат податкових доходів в одних країнах та незаконного збагачення інших. Фінансова непрозорість та закритість офшорів сприяє зростанню відмивання грошей, корупції та фінансуванню міжнародного тероризму.